
VALÓSÁG

Rovatunkban ezúttal az óvónőképze­sről készített interjúkat adunk közre. Az interjúk elolvasása nem csak azért tanulságos, mert segítségükkel betekinthe­tünk az óvónőképze­zés három különböző műhelyébe, hanem azért is, mert ezáltal kide­rül, hogy milyen nagy szerepe van a képzés műhelyeinek, illetve az itt megsze­rezhető tudásnak abban, hogy milyen óvodai környezetet teremtenek majd a leendő óvodapedagógusok a jövő generációinak.

„A hallgatóink jól neveltek és tisztelettudók”

Szakács Mihályné, a szarvasi Tessedik Sámuel Főiskola Pedagógiai Főiskolai Karának főigazgatója

Educatio: Kérem, mutatkozzon be.

Szakács Mihályné: Szakács Mihályné vagyok, a Tessedik Sámuel Főiskola Pedagógiai Főiskolai Karának főigazgatója. Ehhez az intézményhez, illetve jogelőd intézményeihez már most több mint 40 éves múlttal kötődöm. Itt indult el a pályám, tulajdonképpen én óvónőképze­zt végeztem valamikor a pályám kezdetén, itt Szarvason. Ebben az intézményben szereztem az első diplomámat. S alighogy megszerztem, az akkori igazgató javaslatára már is elkezdtem a mintaóvónői diploma megszerzéséért tanulni. Alig telt el egy év, újra itt voltam a gyakorló intézmény óvónőjeként.

E: Mit tanult?

Sz. M.: Akkor az volt a divat, hogy aki gyakorló óvodában vagy gyakorló iskolában a hallgatók tevékenységét irányította, annak meg kellett szereznie a mintapedagógusi végzettséget. Ez egy igazi oklevél volt, amit én például Kecskeméten szereztem, mert saját intézményünkben nem lehetett. Egy nagy számú bizottság előtt óvodai bemutatója, és elméleti véde­se volt ennek a tevékenységnek, úgyhogy igazán komoly felkészültséget igényelt. Ezt sikeresen megszerztem és már a következő évben itt dolgoztam a gyakorló intézményben. Nagyon rövid ideig, csupán 4–5 évig, és máris vezetője lettem ennek az intézménynek. Közben beiratkoztam pedagógia szakra az Eötvösre, ott szereztem pedagógia diplomát. És ezt követően tanítani kezdtem itt a karon, tehát itt az akkori Óvónőképze­ző Intézetben. Az első év után már rám bízták a területtel történő kapcsolattartást. Úgynevezett továbbképzési vezető lettem. Ez meghatározó jelentőségű feladat volt számomra, hiszen úgy vehettem részt a képzésben, hogy élő kapcsolatom volt azokkal az óvodákkal és óvónőkkel, ahol a hallgatóim gyakoroltak, vagy elhelyezkedtek a diploma megszerzése után. Ezek a szakmai kapcsolataim egészen máig éltetnek engem, és biztosítják számomra azt a nagy-

szerű lehetőséget, hogy nem szakadtam el a gyakorlattól. Tehát úgy vagyok egy képző intézmény tanára, hogy pontosan látom a gyakorlat törekvéseit. Általában pedagógiai tárgyakat tanítottam, az új tantárgyakat mindig én kaptam meg, mint fiatal oktató. 1982-től lettem az intézmény főigazgató-helyettese. Ebben az időszakban váltunk főiskolává. Az 1985-ös oktatási törvénynek megfelelően valamennyi óvodapedagógus-képző intézmény előkészítette a főiskolává válást. Ez 1989-től jelentett számunkra nagy változást, akkortól ugyanis főiskola és 3 éves képzési idejű intézmény lettünk. Mi lettünk a Brunszvik Teréz Óvóképző Főiskola. 1989–90-ig igazgatóhelyettesként dolgoztam, és 1990-ben kaptam főigazgatói megbízást. Azóta többféle státusban láttam el főiskolai főigazgatói tevékenységemet, hiszen 1997-től a békéscsabai és a szarvasi főiskola megérevezve a kor kihívásait, nagyon komolyan dolgozott az integráción. Úgyhogy mi 1998-tól közös szándékkal megalkottuk a térség első főiskolai egyesülését, vagyis Kőrös Főiskola néven egyesült a szarvasi Brunszvik Teréz Óvóképző és a békéscsabai Körösi Csoma Sándor Főiskola. Ezt én nagyon komolyan támogattam. De azért voltak ellenzők is, akik nem igazán szerették volna feladni az intézmény önálló státusát. Viszont akkor már olyan fejlesztési trendeket ismertünk meg, és olyan európai példák álltak előttünk, hogy érzékelhető volt, hogy egy kis főiskola, amely csak óvóképzést, vagy csak tanítóképzést folytat, hosszú távon nem élhet meg. Tehát akkor, az ottani főigazgatóval nagyon erősen dolgoztunk együtt azért, hogy ez a két főiskola integrálódjon és így két telephelyen működve megalakult a Kőrös Főiskola, amely jogelőd intézménye és talán előhírnöke volt annak nagy integrációs törekvésnek, amelynek eredményeként később létrejött a Tessedik Sámuel Főiskola. Közben 1984-ben doktoráltam Szegeden, ami a szakmai életemben előrelépési lehetőséget jelentett. Amikor a Tessedik Főiskola létrejött, akkor elveszítettem a főigazgatói státusomat, és fakultásvezető lettem. Tulajdonképpen akkor is óvodapedagógus-képzéssel foglalkoztam, de ez kiegészült a békéscsabai tanítóképzés irányításával. Ekkor Békéscsabán már egy gazdasági főiskola körvonalazódott. Tehát olyan szakirányok jöttek létre, amelyek bővítették a békéscsabai profilt. Azután lettem főigazgató-helyettes, amikor a teljes integráció létrejött. 2001-ben az én irányításommal készítettük el a kar-alapítási előterjesztést és ettől az évtől önálló pedagógiai karként működünk. Ez rengeteg új lehetőséget teremtett számunkra, hiszen az óvo- és tanítóképzés integrációja ekkor jött létre ténylegesen. Szarvasi telephelyüvé vált ez a képzés, lassan megszűnt Békéscsabán a tanítóképzés és átkerült a szarvasi intézetbe. Közben rengeteg fontos szakmai kérdéssel foglalkoztam. Szerveztem, és irányítottam az óvodapedagógus tantervi bizottságnak az országos tantervfejlesztő bizottságának a munkáját. Ma is betöltöm ezt a funkciót. A tanítóképző tantervfejlesztő bizottságában én látom el az óvodapedagógus-képzés tantervfejlesztési munkálatainak a vezetését. Ez hosszú múltra nyúlik vissza, és talán ez az egyik legkomolyabb alkotásom. A főiskolai képzés tanterveinek a gondozását is én irányítom. Már a harmadik ciklusban tagja vagyok az Országos Köznevelési Tanácsnak, ahol nemcsak a pedagógusképzést képviselem, hanem az óvodák ügyét is. Sokat vállalok a területi feladatokból. Konferenciákon előadok, továbbképzéseket szervezek és tartok, azon kívül több olyan egyesületnek is tagja vagyok, amely ezt a munkámat összefogja, vagy lehetőséget biztosít ehhez a munkához. Szarvason megszerveztük az óvodavezetők és szakértők országos egyesületét, amelynek elnöke vagyok. Ugyanígy tagja vagyok egy pedagógusképzési szervezetnek, amelyben hasonló feladataim vannak, ez az óvo- és tanítóképző intézmények egyesülete, az ún. OTE, itt alelnökként látom el a feladataimat.

E: Laikusként úgy képezem, hogy az ember azért megy óvónőnek, mert szeret kisebb gyerekekkel foglalkozni. Ez nem hiányzik?

Sz. M.: Az óvodapedagógus-hivatás gyakorlását soha nem hagytam abba. Végül is az egész munkám arról szól, hogy olyan óvodapedagógusokat képezzünk, akik szeretik, ismerik az óvodásgyermeket, és ezért, ennek érdekében mindent meg tudnak tenni. A hivatással való kapcsolatomban nem közvetlenül gyermek-pedagógus közelségben valósul meg. De az óvodai tanterveknek is alkotója vagyok, tehát az óvodai programoknak és az óvodai nevelés országos alapprogramjának az egyik készítője vagyok egy öttagú bizottság tagjaként. Itt csak úgy tudtam eredményesen közreműködni, ha az óvodai nevelés gyakorlatával megtartottam a kapcsolatot. Most is sokat járok a gyakorló intézményünkbe és a hallgatókkal is gyakorlati képzéseket vezettem hosszú évekig. A gyerekek között éltem a munkaidőmnek egy jelentős részét. Szakdolgozatomat, illetve doktori disszertációm is ilyen témából készítettem, tehát igazán nem szakadt meg a kapcsolatomban a gyakorlattal.

E: Itt helyben van ez a gyakorló intézmény?

Sz. M.: Igen, nagyon szép gyakorló intézményünk van az udvaron, ahol óvoda és iskola is működik. Az óvodások a földszinten vannak, az iskolások az emeleten. Ezek a gyerekek átlépnek az első osztályba úgy, hogy az épületet nem is hagyják el, itt folytatják általános iskolai tanulmányaikat egészen negyedik osztályig. Így azután az óvó-tanítók együtt képzéséből elnyerhető eredmények itt szépen megjeleníthetők. Vagyis olyan óvókat képezünk, akik ismerik az iskolát és így egy kicsit előre tudnak tekinteni a gyerekek életét illetően, és olyan tanítókat, akik ismerik az óvodát.

E: Hány hallgatójuk van jelenleg?

Sz. M.: A nappali képzésben egy-egy évfolyamon közel 200 hallgatónk van. Ebből az óvósok 3 évig tanulnak, a tanítóskok 4 évig. Összesen 800 körüli nappali tagozatos hallgatónk van és legalább ugyanennyi levelezőnk. Miután ez az intézmény az óvodapedagógus-képzést erősebb oldalának tudta valamikor, vagy előbb kapcsolatunk van az óvodákkal, több mint 300 pedagógus készül itt a szakvizsgájára. Tehát a pályán lévő pedagógusok is itt tanulnak. Úgyhogy nagyon jó szakmai légkör tapasztalható ezen a karon, és kiváló az együttműködés a gyakorlat szakemberei és a hallgatók között.

E: Hogyan befolyásolta a létszámok alakulását a Békéscsabával való integráció?

Sz. M.: Békéscsabán az új szakok a tanítóképzés létszám hátrányára szerveződtek. Amikor a Békéscsaba – Szarvas integráció létrejött, akkor már csökkenő létszámú tanítóképzés működött Békéscsabán. Akkor ez 80 fő körül volt, és azt a létszámot a mai napig tartani tudjuk. Tehát nincsenek beiskolázási gondjaink. Az új szakok a tanítóképzésből vették el a létszámokat, vagyis abból is merítkeztek.

E: Honnan jönnek egyébként a hallgatók?

Sz. M.: Országos beiskolázási lehetőségünk van, főként Csongrád, Szolnok, Békés és Bács-Kiskun megyéből jönnek, bár ott van a kecskeméti és a bajai főiskola. Rengeteg budapesti hallgatónk is van, főleg a levelező képzésben. Úgy tűnik, elég jó hírünk van az országban. Valószínűleg átadják a hallgatók egymásnak az információkat.

E: Milyen eséllyel lehet ide bekerülni?

Sz. M.: Ugyanúgy, mint a többi felsőoktatási intézmény, harcolunk a hallgatókért. Mióta 5–10 helyre lehet jelentkezni, azóta félelemmel nézzük, hogy az első helyen hányan jelentkeztek. Amikor meglátjuk a jelentkezési létszámot, akkor teljesen odavagyunk, hogy milyen sokan jelentkeznek, s amikor megjönnek a B-lapok, akkor látjuk, hogy van válo-

gatási lehetőségünk, de nem túlzottan nagy. Aztán még jönnek a tanárképzőből, innen-onnan 2–3. helyen jelentkezők. Az óvodapedagógus-képzésben nagyobb a merítési lehetőségünk, tanítóképzésben kevesebb.

E: Miért?

Sz. M.: Itt van a közelben Kecskeméten egy nagy múltú tanítóképző, itt van Baja, azután mondhatnám még Jászberényt is Szolnok megyében. Tehát a tanítóképzők egy kicsit jobban felsorakoztak itt a térségben, mint az óvodapedagógus-képzők. Kecskeméten is folyik óvodapedagógus-képzés, de ott a tanítóképzésnek van nagyobb múltja. A tanítóképzésben már nincsenek tradicionális szimpátia-kapcsolataink, mert hosszú ideig nem képeztünk tanítókat. Békéscsabán sem volt nagy múltú a tanítóképzés. Ezzel tudom magyarázni, hogy visszafogottabb a tanító szakra történő jelentkezés.

E: Milyen motivációkkal jönnek a hallgatók az intézménybe?

Sz. M.: Ha megkérdezzük őket, azt mondják, hogy „kicsi korom óta pedagógus szeretnék lenni, mert szeretem a gyerekeket”. Ez az egyik, amire úgy tekintünk, hogy ez már közhely. Az óvó-tanítóképzésben létezik egy alkalmassági vizsga, ahol a hallgatókkal elbeszélgetünk. Akkor többféle motivációt is megfogalmaznak. Nyilván sokan első diploma-megszerzési lehetőségnek tekintik az óvó-tanítóképzést és vágyaik a továbblépésre vonatkoznak. Tehát kipróbálják, hogy itt hogyan tudnak teljesíteni, és tovább szeretnének lépni. Vannak követő vizsgálataink is, és tényleg sok hallgatónk továbbtanul. A motivációk közé biztos, hogy besorolható, különösen a női hallgatóinkat tekintve, hogy nem kell egész napot az intézményben tölteni. Nem 8 órás munkakörök ezek, hanem 5–6 órás feladatok, így még a családra is jut idő. Nem utolsó szempont az sem, hogy az óvodapedagógus 3 év alatt szerezhethet diplomát. Ide nem kitűnő tanulók jelentkeznek, tehát egy jó közepes, négyes jelölt is el tudja végezni ezt a szakot. Elég rossz szociális helyzetből érkeznek hozzánk a hallgatóink. Eléggé elmaradott a régiónk és éppen valamelyik nap néztem meg a kollégiumi férőhely iránti kérelmeket, a hallgatóknak kb. 70 százaléka szociálisan rászorul a különböző kedvezményekre. Tehát valószínűleg ez is közrejátszik, hogy nem drága képzés. Tehát a szülők, a családok biztosítani tudják a tanulási feltételeket. Éppen most vitatkoztunk a múlt héten a főigazgatók országos kollégiumi ülésén arról, hogy 20–30 kreditet rendeltek a képzési tantervünkhöz, azzal a feltétellel, hogy az csak összefüggő féléves szakmai gyakorlat lehet. Mi ezt nem tartottuk elfogadhatónak. Számítunk a 30 kreditre, de nem akarjuk növelni a képzési időt.

E: Említette, hogy végeztek követési vizsgálatokat. Hányan tudnak elhelyezkedni a végzősök közül?

Sz. M.: A legutóbbi követésünk szerint legalább 50 százalékos elhelyezkedési esélyük van a hallgatóknak. Ők azok, akik óvónők, tanítók lesznek. 25–30 százalék továbbtanul és létezik egy olyan rétege, akik pl. külföldi bébiszitteres állás reményében külföldre elmennek nyelvet tanulni, keresni, utána visszajönnek és feltehetően továbbtanulnak. Nagyon sokan jeleznek vissza, akik külföldön dolgoznak.

E: Akik elhelyezkednek, azok visszamennek abba a faluba, ahonnan jönnek?

Sz. M.: Sokan keresnek nagyvárosi elhelyezkedési lehetőséget.

E: Itt a térségben?

Sz. M.: Igen, de Pestre is mennek, Szegedre is, ahová csak lehet. Sajnos a végzett hallgatóink sokszor azért nem tudnak hazamenni a községekbe, mert ott megszűnőben vannak az óvodák, iskolák.

E: Nehéz manapság elhelyezkedni?

Sz. M.: Kistelepülésen nehéz. Bár igényelnék, hogy odakerüljenek, nincs lehetőségük, inkább a nagyvárosok tudják őket fogadni. Pesten nagyon sok hallgatónk helyezkedik el, még úgy is, hogy albrételet vállalnak, vagy bejárók.

E: Egyébként 1–2 férfiú arcot is láttam a hallgatók között.

Sz. M.: Egyre nagyobb a fiú hallgatók létszáma az óvodapedagógus képzésben.

E: Hányan vannak?

Sz. M.: A nappali tagozatos képzésben évfolyamonként 10–12 fiú fordul elő.

A levelező képzésben azért vannak többen, mert a rendőrtől a határőrig, vagy vámosokig, itt mindenki szerzett már oklevelet. Köztisztviselőként meg akarta szerezni a főiskolai végzettséget, tehát idejött. Nappali tagozaton a fiú hallgatóink szépen el tudnak helyezkedni. Kapva-kapnak az óvodák a fiú óvodapedagógusok után.

E: Ismertetné röviden a tananyagot, amit a hallgatók elsajátítanak?

Sz. M.: Nálunk a mesterség alapja a pedagógia és a pszichológia. Ebből van a legmagasabb óraszám. Általános pedagógiai, pszichológiai műveltségre tesznek szert a hallgatók, megtanulják megismerni a gyerekeket.

6–8 stúdium is szolgálja a pedagógiai, pszichológiai műveltség megszerzését. Az általános pedagógiai stúdiumok mellett az óvodapedagógia is kiemelt órászámmal bír, amellyel a korosztály neveléséhez szükséges pedagógiai műveltséget szerzik meg a hallgatók. Játékpedagógiára is elég magas óraszám áll a hallgatók rendelkezésére. Aztán vannak a módszertanok, és a műveltség közvetítésére is felkészülnek a hallgatók, természettudományos, művészeti, ének-zene, vizuális nevelésből. A magyar nyelv és gyermekirodalom is elég magas órászámot képvisel a tanterveinkben. A mostani, kredites rendszerünkben nagyon sok a szabadon választható lehetőség. Ezekben a D-típusú tárgyakban azokra a közoktatási feladatokra készülnek fel, amelyek nem voltak mindig kiemelten fontosak az óvóképzésben, ilyen például az esélyegyenlőség biztosítása, a sajátos nevelési szükségletű gyerekek nevelése, a roma gyerekek nevelése, fejlesztőpedagógia, gyógytestnevelés. Olyan közoktatásban elvárt feladatokra is felkészülnek, mint a minőségfejlesztés, a mérés-értékelés. Akik ebben megfelelő kreditszámot szereznek, azok ezen a területen indulhatnak tovább a szakirányú képzésekbe. Lehet, hogy majd egyszer az MA-szintet is ilyen területen szeretnék tovább művelni.

E: Milyen az elmélet és a gyakorlat aránya?

Sz. M.: Nálunk gyakorlatcentrikus szemlélettel szerveződik minden tantárgyi tartalom. Már a pedagógia-pszichológiához is kapcsolódnak óvodai megfigyelések. A módszertanok bemutatókkal, mintatanításokkal, mintafoglalkozásokkal szerveződnek. A tényleges gyakorlati képzés, ami a pályához szükséges gyakorlati készségek, képességek kialakítását szolgálja, kb. 30 százaléka a képzési időnek. Egyéni hospitálásokon, csoportos gyakorlatokon, különböző tréningeken szereznek a hallgatók pedagógiai gyakorlati jártasságot. Magas órászámban vesznek részt összefüggő szakmai gyakorlatokon, ilyenkor kinti óvodákban töltik a gyakorlati időt, ami eddig 6 hét volt, plusz minden nyáron 2–2 hetet töltenek a hallgatók óvodában. A 6 hetet most az új szakindítási előterjesztésben 8 hétre emeltük. Ez azt jelenti, hogy az utolsó félévet szinte teljesen gyakorlattal töltik a hallgatók. Nem mondtunk le arról a nagyon fontos követelményről, hogy a hallgató a főiskolára történő belépésétől kezdve gyerekközelségben élje meg a pályára történő felkészülését. Sok egyéni találkozási van a gyerekekkel a gyakorló intézményünkben, irányított gyakorlati feladatok ellátásával szerzi meg a gyermekismeretet, és a mesterség apró fortélyait.

E: A gyakorló intézményen kívül hány óvodával vannak kapcsolatban?

Sz. M.: Nagyon sokkal a városban, tehát a Szarvas városi óvodákkal.

Még nem említettem, hogy itt nemzetiségi óvodapedagógusok képzése is folyik, román, szlovák nemzetiségű hallgatókat készítünk fel szlovák, román nemzetiségű óvodapedagógusi feladatra. Szarvason van szlovák óvoda-iskola gyakorlólhelyünk, a román hallgatóink Kétegyházára és Gyulára járnak.

E: Mióta folyik nemzetiségi oktatás?

Sz. M.: 1959-től, mióta felsőfokúvá vált az óvóképzés. Ez valószínűleg a nemzetiségi szövetségek kezdeményezésére indulhatott el annak idején. Szükség van rá, miután a magyar közoktatási rendszerben működnek olyan intézmények – óvodák, iskolák – ahol nemzetiségi nyelven is folyik a képzés. Egy románok által lakott kistélepülésen az anyanyelv ápolása a közoktatási intézményekben is elvárható.

E: Ez itt hány főt érint?

Sz. M.: Nem túl sokat, de erre nagy támogatást kapunk. Évfolyamonként 3–4–5 hallgató tanul szlovák, román szakon.

E: Köztudott, hogy az általános iskolák alsóbb osztályaiban és az óvodákban egyre több a cigány gyerek. Hogyan készülnek fel az ő oktatásukra?

Sz. M.: A szaklétesítési és szakindítási előterjesztésbe, amit az országos tantervfejlesztő bizottság készített, az óvodapedagógus szak nemzetiségi szakiránnyal került be. Zárójelben, megfogalmaztuk az összes nemzetiségi szakirányt, tehát román, szlovák, szerb, német, szlovén, és bekerült a roma is, mint nemzetiségi szakirány. Társadalmi elvárás, hogy a pedagógusok készüljenek fel a roma gyerekek nevelésére, hiszen számukat tekintve növekedéssel kell számolnunk. Erre a feladatra fel kell készíteni a hallgatóinkat. Nem egyszerűen arról van szó, hogy együtt lehet nevelni őket a nem roma gyerekekkel, hanem velük sajátos feladatokat kell megoldani. Nálunk minden hallgató felveszi azt a stúdiomot, amely a roma gyerekek nevelésével, roma népismerettel, népszokásokkal foglalkozik. Pedagógiai feladataikat tekintve pedig vannak olyan stúdiumok, amelyek a sajátos nevelési szükségletű gyerekek nevelésére készítik fel a hallgatókat. Tehát a tantervünkben minden hallgató számára biztosított az a néhány stúdium, amelyben megismerik ezeket a gyerekeket. Van egy specializáció, amely kimondottan a roma gyerekek nevelése iránt érdeklődő hallgatók felkészítését szolgálja, itt már a roma nyelvet is tanulják a hallgatók. Tavalyelőtt készítettük a szakirány létesítési programunkat. Ebben kimondottan roma nemzetiségi, vagy roma nevelési feladatokat ellátó pedagógusokat képezünk. Ez most már egy tantervi blokk, tehát ugyanúgy, mint a nemzetiségi szakirányoknál, a románál is elkészültek a tantervi dokumentumok.

E: Vannak romák, a hallgatók között?

Sz. M.: Igen, 2–3 hallgatónk van. Mindenféle akciót szerveztünk ennek érdekében, meghívtuk az Országos Cigány Önkormányzatot is. Mivel tudjuk, hogy a területünkön rengeteg roma neveléssel is foglalkozó intézmény van, konferenciát szerveztünk a segítségüket kérve a beiskolázásban. Ez túl nagy eredménnyel nem járt, de 2–3 roma hallgatónk már van a nappali tagozaton. Levelező tagozaton is tanulnak, és nagyon sok támogatást kapnak. Segítünk nekik pályázatot írni, szinte ingyenesen tanulnak, és minden segítséget megkapnak, hogy erre a feladatra felkészüljenek. Továbbképzéseket is szervezünk már, és mindenféle pályázatot elkészítettünk annak érdekében, hogy a pályán lévő roma gyerekekkel foglalkozó pedagógusokat fel tudjuk készíteni, de nagyon gyér a jelentkezés.

Mintha azokon a településeken, ahol sok a roma gyerek, természetes lenne, hogy a közvetlen környezetükben sikeresen dolgoznak az óvónők, mert jól ismerik a roma családokat. Tehát felkészültek erre a feladatra, és nem kívánják továbbképezni magukat. Lehet, hogy romául is elég jól beszélnek, de amikor felajánljuk, hogy a roma nyelvet kicsit magasabb szinten megtanulhatnak, arra már nem vállalkoznak.

Pedig vannak kollégáim, akik foglalkoznak ezzel. Kiadványaink is vannak. Éppen most került nyomdába egy roma irodalmi szöveggyűjteményünk. Most adtuk ki a roma neveléssel foglalkozó konferencia előadásait. Tehát vannak kollégáim, akik érdeklődnek és fel is készülnek erre. Az egyik kollégám Pécsen tanul, roma szakon szerzi most a diplomáját. Tehát ez egy kihívás, amire nyitottak a főiskola tanárai.

E: Milyen problémákat lát jelenleg az óvodapedagógus-képzésben?

Sz. M.: Nem látok súlyos problémát. Azt hiszem, hogy az óvó- és tanítóképzés soha nem lesz a sikerágazata a felsőoktatásnak, mert mindenki úgy gondolkodik róla, hogy amíg pedagógusokra szükség lesz, addig működnek az óvó-tanítóképzést folytató intézmények. Félelmeink azért vannak azzal kapcsolatban, hogy fogynak a gyerekek. Érzékelhető, hogy a beóvodázásnál, beiskolázásnál kevesebb gyerekre lehet számítani, és ezzel együtt a képző intézmények hallgatói létszámai is csökkennek. Gondoltunk erre már az elmúlt években is, de nem ez a tendencia. Nagyon nagy csökkenéssel nem kell számolnunk. Ha a társadalom majd egyszer gazdaságilag megengedheti magának, akár az anyák is felkészülhetnek a gyermeknevelésre felsőfokon. Comenius idejében az anya iskolája egyértelműen arról szólt, hogy a szülőket, az anyákat is fel kell készíteni a nevelésre. Azt gondolom, hogyha csak annyi nyeresége lenne az óvodapedagógus-képzésben résztvevő hallgatóknak, hogy nagyszerűen tudják majd nevelni a gyerekeiket, legalább kettőt-hármat, az a társadalomnak is nagyon nagy nyereség lenne. Azon kívül a nálunk diplomát szerzett óvodapedagógusok nagyszerűen képesek kommunikálni magyarul és idegen nyelven. Tehát műveltek, az általános műveltségük is magas szintű. Több hallgatónk is visszajelezte a követés nyomán, hogy jó elhelyezkedési lehetőségeik vannak például banki recepcióknál, mert jó kommunikatív képességekkel rendelkeznek. Remélem, hogy a jövőt tekintve nem lesz gondunk a pedagógusképzéssel és az óvodapedagógus-képzéssel. Ha kevesebb gyerek lesz, akkor talán lejjebb fogják definiálni a csoportlétszámokat. A külföldi tapasztalataim egyértelműen bizonyítják, hogy 15 kisgyerekekkel nagyszerű dolgokat lehet elérni. Érdemes lenne differenciáltan foglalkozni velük, és akkor talán több óvodapedagógusra lesz majd szükség.

E: Hogyan változott az óvónőképzés tartalma mióta a pályán van?

Sz. M.: Sokat változott. A felsőfokú óvónőképző 1959-ben alakult meg itt Szarvason, Sopronban és Kecskeméten. Az akkori képzési tartalmak igaz, hogy érettségire épülő képzést jelentettek meg, de azért az általános műveltség gyarapítására kevésbé volt lehetőség. Azután számtalan új kihívás megfogalmazódott. Változtak az eszközök, belépett a vezetéstudomány, és számtalan olyan új stúdium szerveződött, ami többletet jelentett a képzés tartalmában. Egy teljes társadalmi váltás is történt, hiszen abban az időszakban a közösségi nevelés volt a legmeghatározóbb. Most a gyerekekkel történő egyéni bánásmód, egyéni fejlesztés fontos. Túl nagy különbség a hivatásra történő felkészítésben nem volt. A tanárok minden igyekezetükkel azon voltak, hogy a pedagóguspálya iránti elhivatottságot alakítsák ki a hallgatókban. Nem annyira visszafogott, szerény hallgatóink vannak, mint ezelőtt 30–40 évvel, de kirobbanó tettvágy jellemzi most a hallgatókat. A tanulás

iránti vágyuk nem olyan mértékű, mint akkor volt. Most kicsit könnyedebben próbálják a diplomát megszerezni, sokszor beszélgetek velük erről, például amikor a diploma megszerzése előtt döbbenek rá, hogy hoppá még a nyelvvizsgát is le kell tenni.

E: Sokakat érint, hogy emiatt nem kaphatják meg a diplomát?

Sz. M.: Nálunk eddig még nem, mert a középfokú nyelvvizsga még csak most jelent meg. Az állami nyelvvizsga még nem volt követelmény, csak az intézmény által kiírt nyelvi követelményeknek kellett eleget tenni. Ezt játszi könnyedséggel megcsinálták úgy, hogy ráhajtottak az utolsó félévekben. Viszont most, hogy már nyelvvizsgára kell készülni, gondok vannak. Elég nagy létszámban nem tudtunk diplomát osztani. Csak az abszolutóriumot kapták meg a hallgatók, és majd ha leteszik a nyelvvizsgát, akkor kapják a diplomájukat. Olyan 25–30 százalékuk nem kapott most oklevelet emiatt. Ez nem olyan nagy szám. Ismerek néhány felsőoktatási intézményt, ahol éveken át gőrgörik a diploma megszerzését a hallgatók, mert nincs nyelvvizsgájuk.

E: Hogyan érinti a Bolognai folyamat az óvodapedagógus-képzést?

Sz. M.: A Bolognai folyamat kezdetén sokszor megfogalmazódott, hogy az óvo-tanítóképzést ki kellene venni ebből a folyamatból. Viszont nem láttuk mi sem, és a tantervfejlesztő bizottság sem ennek értelmét. Benne akartunk maradni a felsőoktatási rendszerben. Tehát elkészült a szaklétesítési programunk, amely egyértelműen bizonyítja, hogy a legalsó szint a pedagógusképzésben a felsőfokú szakképzés kell, hogy legyen. Megfogalmaztuk azokat az irányokat, szakokat, szakirányokat, amelyek két év alatt a hallgatóinkat felkészítheti a felsőfokú szakképzésben szerzett végzettség megszerzésére.

E: Milyen munkafeladatokra?

Sz. M.: Csecsemő-kisgyermekgondozó, illetve nevelést segítő feladatokat jelenítettünk itt meg.

E: Ez mikor fog beindulni?

Sz. M.: Ez már működik. Nekünk is vannak kapcsolataink középiskolákkal, éppen a szegedi Kossuth Zsuzsa középiskolával készítünk elő ilyen felsőfokú szakképzést. Ez a középfokú képzésre épülő két éves szakirányú képzés, amelyből a hallgató továbbléphet kredit-beszámítással az óvodapedagógus-képzésbe. Ha ezt jól csináljuk, akár fél évet is tudnánk felajánlani kedvezményként. De ezt még nem tudja a rendszer kezelni, tehát kreditet beszámítunk, de a képzési idő nem csökken. Most három évig óvodapedagógus-képzésben vesznek részt a hallgatók. Ez az alapszak, az ún. BA-szint. Erre épül az egyetemek által megajánlott mesterszint. Már három egyetem is kidolgozta azt az ajánlást, amit az óvodapedagógus-képzésben diplomát szerzett hallgatóknak készített. Pedagógia szakról van szó, amelyben a hallgató különböző szakirányokat vehet fel, és ezek a szakirányok összeegyeztethetőek azokkal a D-típusú irányultságokkal, amelyek során pl. családpedagógussá válik valaki, vagy olyan pedagógia szakossá, aki fejlesztő pedagógus, vagy roma gyerekekkel képes foglalkozni. Tehát az egyetemek azokat a pedagógia szakhoz rendelt szakirányokat is megfogalmazták, amelyeket az óvóságra építenek. Ez újabb két év, tehát a mi 3 éves képzésünkre 2 éves MA-szint épül. Aki ezt a mesterszintet elvégzi, az természetesen tovább mehet doktori iskolába.

E: Gondolom az egyetemeknek vannak elvárásai. Az itteni 3 éves képzést elfogadják majd?

Sz. M.: Igen. Ehhez kellett kidolgoznunk a pedagógia, pszichológia területén azokat a tartalmakat, és azokat a tehetséggondozást is megjelenítő tartalmakat, amelyek előkészítik

az érdeklődő hallgatókat a mesterszint elvégzésére. Azt gondolom, hogy a hallgatók közül csak azok fognak továbblépni, akik kiváló tanulmányi teljesítményt produkálnak, megszerzik a szükséges krediteket, és képesek lesznek az átlépésre. Eddig is jellemző volt, hogy a hallgatóink újabb diplomát igyekeztek szerezni. Persze most sem fog mindenki mesterszintre lépni, hanem megelégszenek a BA-szinttel, tehát az alapszakkal. Ők lesznek az óvodapedagógusok. De a képzési tartalmaink lehetőséget adnak a továbblépésre.

E: Már most is?

Sz. M.: A bolognai folyamat 2006-tól indul be. Most két komoly munkánk volt. Egyrészt a bolognai-folyamatnak megfelelően elkészültek az óvodapedagógus-képzésben a szaklétesítési előterjesztések és a képesítési követelmények. Most ezt akkreditáltatta minden intézmény. Úgy tudom minden magyar óvodapedagógus-képzéssel foglalkozó felsőoktatási intézmény megkapta az akkreditált lehetőséget. Tehát 2006-tól e szerint történik az óvodapedagógusok képzése. Most viszont egy HEFOP-pályázatban dolgozunk együtt az Eötvös Egyetemmel, mint konzorciumi partner, amelyben részletesen kimunkáljuk a bolognai-folyamatnak megfelelő pedagógusképzési tartalmakat.

E: A tanítóképzéssel mi lesz?

Sz. M.: A tanítóképzés ugyanezt csinálja, mint mi. A tanítóképzés megmarad 4 éves rendszernek. Ők is felsőfokú szakképzéssel indítanak, és négy éves tanítóképzés után léphetnek tovább az MA-szintre, de nincs három év után kimeneti lehetőségük.

E: Záró kérdésként, azt kérdezném meg, hogy van-e a saját intézményének valami specialitása?

Sz. M.: Bár együtt készítjük már évek óta a kimeneti követelményeket, és a tanterveket is összeegyeztetjük, hogy az átjárhatóság biztosított legyen az óvodapedagógus-képzők között, mégis, minden intézménynek van sajátos arculata. A mi intézményünk az óvodapedagógus-képzést kiegészítve olyan sajátos feladatokra is felkészíti a hallgatókat, mint a nemzetiségi képzés, és a gyógytestnevelés, vagy a mentálhigiénés feladatokra történő felkészítés. Vagyis minden intézménynek vannak speciális felkészítő törekvései. Hajdúböszörmény pl. a játékpedagógiára fordít igen nagy gondot. A hallgatók azon a főiskolán a játékpedagógiát kiemelve készülnek a pályájukra. A soproni főiskolának az a sajátossága, hogy ők a reformpedagógiákkal foglalkoznak többet. Kidolgoztak egy programot, ami nagyon hasonló a Waldorf-programhoz. A budapesti főiskolán a fejlesztőpedagógia jelenik meg magas szinten, és ott ezt építik be a hallgatók pályára történő felkészítésébe. Tehát sajátos arculata van minden intézménynek, Szarvason a hallgatói-oktatói együttműködés nagyon kollegiális légkörben folyik. Sok közös tevékenységük van oktatóknak, hallgatóknak együtt, nagyon kellemes légkörben tudnak együtt dolgozni. A hallgatók jól neveltek, és tisztelettudók. Külön büszke vagyok arra, hogy nekünk a felsőoktatásban található apróbb elhajlásokkal nem kell számolnunk. Ez talán annak az eredménye, hogy sokat foglalkozunk a hallgatókkal. Bejárnak a szobámba, használják a könyvtáramat, ügyes-bajos dolgaikkal is kopogtatnak az ajtómon. A többi kollegám is így tesz. Megőrizte az intézmény a kis intézményekre jellemző családi légkört.

(Az interjút Tomasz Gábor készítette)